

דעה ברורה

בירור כל סעיף בשלחן ערוך הלכה למעשה
בשפה ברורה וקלה עם אלפי הוספות

הלכות ריבית

המשך סימן קס - גודל איסור הרבית, סעיפים יד - טז

ליקט וערך: אשר הורוביץ

לעילוי נשמת מורי חמי הרה"ח ר' שלמה בן הר"ר דוד הכהן דוידוביץ ז"ל כ"ה סיון תשע"ג.

שלחן ערוך

הלכות ריבית סימן ק

סימן קס - גודל איסור הרבית ועד היכן צריך לזוהר ממנו, סעיפים יד - טז

יד (א) אסור לומר: (ב) אֶלְלוֹךְ מִנֶּה עַל מִנַּת (ג) שְׁתַּתֵּן זֶזו (ד) לְפִלוֹנִי (ה) אִלּוּ (ו) לְהַקְדֵּשׁ, (ז) עֲבֹד כּוֹכָבִים, (ח) אֶף עַל פִּי שְׁאִינוּ חַיִּב (טור וּמְדִקְכִי דל"ט) אֶפְלוּ אִם אוֹתוֹ פְּלוֹנִי הוּא (י) עֲבֹד כּוֹכָבִים, (ח) אֶף עַל פִּי שְׁאִינוּ חַיִּב (טור)

~~~ דעה ברורה ~~~

(א) אסור וכו'. פירוש: אסור למלוה להתנות את ההלוואה על מנת שיתן הלואה כסף על פיו. והחידוש: אפילו שכספו של המלוה אינו מתרבה, מכל מקום כיון שהלואה נחסר על פי צווי המלוה אסור, ואפילו אם התנה לתת להקדש שיש בנתינה מצוה אסור.

(ב) אלוך מנה על מנת שתתן זוז לפלוני. או על מנת שתזרוק מנה לים (כנסת הגדולה הגהת הטור אות לח, פני יוסף סק"ב, מהרא"ל צינץ סק"ח, ובמשנה למלך מלוה ולוה פ"ה ה"ד סוף ד"ה ואם המלוה, נשאר בספק) משום שכל שהוא נותן או עושה בציווי המלוה נחשב כאילו נתן לו (שלחן גבוה סק"ד) ויש בהנאה זו שוה פרוטה (שארית חיים).

(ג) שתתן זוז. אפילו בהלוואה, כיון שהנאה היא לו שעל פי דיבורו הוא נותן ובשביל כן הלואה (שלחן גבוה סק"ד). אבל אם אמר על מנת שתתן במתנה על מנת להחזיר יש לעיין (מרבה תורה סק"ד).

(ד) לפלוני. ואפילו הוא חרש שוטה וקטן (מהרא"ל צינץ סק"ח) ויש מי שנסתפק בחרש וכן אם המלוה חרש, כיון שיש דעות שאין חרש זוכה מדין ערבות (מרבה תורה סק"ה) ואם אותו פלוני טורח בדבר ואומר למלוה שילווה לזה, אפילו שכל ההלוואה אינה אלא אם כן ינתן הזוז לפלוני מותר, כי שכר אמירתו לוקח (הריטב"א בדף סט והובא דבריו בשיטה מקובצת שם) וצריך להתיישב בדבר (כסא אליהו סק"ג).

(ה) או להקדש. גמור או להקדש צדקה (מרבה תורה סק"ה, וכמבואר ברמ"א סימן רנח שבזמן הזה הקדש סתם היינו צדקה לעניים) ובין אמר שיתן לצדקה סתם או לפלוני עני (משמעות כל הפוסקים, ובש"ת עונג יום טוב סימן פט התיר באמר לצדקה סתם) ויש מי שהתיר לכתחילה על מנת שיתן דינר לצדקה (שו"ת הרד"ב סימן ב אלפים ש"ו, והביאו שיורי ברכה סימן קסא סק"ד) ולמעשה יש להחמיר לכתחילה (מרבה תורה סק"ה). ואפילו אמר אני אלוה לך מאה ואתה תחזיר גם את הקרן להקדש מאה ועשרים אסור (תוספות בבא מציעא נז: ד"ה לספק ובית יוסף בשם המרדכי והביאם גליון מהרש"א, רעק"א). ויש שהסתפק בזה (מרבה תורה סק"ה).

ולפי זה:

א. אסור לבעל גמ"ח לומר ללוה אתן לך הלואה בתנאי שתתן תרומה לגמ"ח, ונחשב ריבית קצוצה, אך אם נותן מעצמו לאחר הפירעון מותר.
ב. גזבר הממונה על מעות של אדם:

1. אם הלואה אותם בריבית על מנת שהריבית תינתן לגזבר עצמו או לעניים יש בזה איסור ריבית קצוצה, שהרי תנאי זה נעשה לטובתו ורצונו של בעל המעות ונחשב כנעשה בשליחותו.

2. אם אנו אומדים בדעתנו שאין לבעל המעות רווח בכך שיקבלו הגזבר או העניים ריבית והגזבר עושה את התנאי על דעת עצמו, אין נתינת הריבית נחשבת כנתינה לבעל המעות ואין בה איסור ריבית, והרי היא כאדם הנותן שוחד לגזבר כדי שילווה לו את המעות שהוא שליט בהם שאין בזה איסור ריבית (מחנה אפרים סימן ז, וכעין זה במהר"ט ח"ב סימן מה) ואולי יש בזה איסור דרבנן (משנה למלך פ"ד ה"ד ד"ה ובמעות).

סי' קס"ט) לו, (ט) וְרִבִּית (י) קְצוּצָה (פי' שְׁקָלָה וְהִתְנָה לָמַת כֶּךָ וְכָךְ בְּשָׂבִיל שְׁמֻלָּה) (יא) הוּא. וְאִין חֲלוּק בֵּין אֶמֶר הַמְלִיָּה כֶּךָ (יב) אִלּוּ שְׁאֵמֶר הַמְלִיָּה מִעֲלָמּוֹ כֶּךָ וְהוּא מְלִיָּה לֹא מִשְׁוֹם זֶה (בית יוסף פֶּסֶם תְּשׁוּבָה

~~~ דעה ברורה ~~~

ג. הלוא על מנת שיתן להקדש ועדיין לא נתן, לא יתן, ואפילו שאמירתו להקדש נחשב כנדר, כיון שאם יתן עובר על ריבית קצוצה. ובאופן שזה אבק ריבית צריך עיון כיצד יעשה (מהרא"ל צינץ סק"ח ד"ה ואין).

ד. מחל המלוה ללוה התנאי שיתן לצדקה כיון שבטל התנאי אין כאן איסור ריבית, ויש לעיין האם מחויב הלוא לקיים נדרו שנדר להקדש או שמעולם לא נתחייב (מהרא"ל צינץ שם).

(ו) להקדש. ואם ניכר מדבריו שכל כוונתו אינה אלא לזרז את הלוא על מצות הצדקה ותהא זו מצותו של הלוא, וגם יחשיבו הלוא מחשבון מעשר כספים שלו, יש מי שאומר שאין איסור ריבית (נתיבות שלום אות ז) ולי צריך עיון (עיין תורי זהב סק"ד מה שנדחק בדעת המחבר והרמ"א מי יוצא ידי מצות צדקה בזה).

(ז) עובד כוכבים. ויש אומרים שאין קבלת גוי נחשבת כאילו קיבלה המלוה ואין בה איסור ריבית. ועל כל פנים בדיעבד אם כבר נתן כסף לגוי אינו יכול להוציאו מהמלוה (מרבה תורה סק"ו).

(ח) אף על פי שאינו חייב לו. המלוה לאותו פלוני (פרישה סק"א).

(ט) וריבית קצוצה היא. מדין ערב: ונחלקו המפרשים מה היא התחייבות הערב:

א. כיון שציוה על הממון לתת לפלוני ונעשה רצונו נחשב כאילו הוא עצמו קיבל את אותו ממון לשליטתו (משמע בתוספות ב"מ עא: ד"ה מצאו, וכן פסקו הרא"ש קידושין ז. ובש"ת כלל קח סימן יג, שו"ת הר"ן סימן כט ד"ה שמוא תשיב, ריטב"א ב"מ סט; טור אבן העזר סימן כט, לבוש אות יד, הגר"א סק"ב, שו"ת תפארת צבי חלק יר"ד סימן מח אות ב).

ב. שבאמת אינו נחשב כאילו קיבל את גוף המעות רק נחשב שקיבל טובת הנאה בזה שנעשה ציוויו (רש"י קידושין ז. ד"ה ניחא, כך דייק המחנה אפרים ריבית סימן יא ושכן מבואר בלשון הרמב"ם אישת פ"ה הכ"א, ובריטב"א קידושין שם [וזה סותר למה שכתב בב"מ, ועיין במחנה אפרים שעמד בזה] וכן מבואר בשו"ע אבן העזר סימן כט, יד אפרים).

ג. התחייבות הערב אינה בעד הכסף שמקבל הלוא שיחשב כאילו הוא קיבל את גוף הכסף, אלא התחייבות עצמית שאדם יכול לחייב עצמו בסתם בלא שום קנין (קהילות יעקב קידושין סימן י. וביאר שם שכן הוא דעת הר"ן כתובות קא: בתחילת פרק הנושא, והנתיבות המשפט סימן מ סק"א. אמנם בכסף משנה מכירה פרק י"א הלכה ט"ו וקצות החושן סימן מ' סק"א כתבו שהתחייבות סתם הוא מדין אודיאת, שהוא מודה שהוא חייב, וזה לא שייך בערב שאינו מודה שהוא חייב רק שמשלם לפרוע את חיוב הלוא).

(י) קצוצה. ומוציאים בדיינים מהמלוה, כיון שהוא הלוא וקצץ עמו להוסיף יותר וליתנו לפלוני (ש"ך סק"ט) וסכום הכסף שמוציאים תלוי בטעמי ההלכה, לטעם שנחשב כאילו קיבל הערב את גוף המעות, יחזיר כשיעור כל המעות. ולטעם שטובת הנאה הגיע לו מהערבות, יחזיר דבר מועט כשיעור טובת הנאה (מחנה אפרים ריבית סימן יא) וטעם זה נראה עיקר לכמה פוסקים (יד אפרים, עטרת משה [מקאואו] ד"ה ש"ך ס"ק יט) ואולי גם לטעם זה יחזיר כשיעור כל המעות (משמע בחידושי מהרא"ל סק"ח ד"ה העולה, שהרי מיד שאמר שיתן זול לפלוני הוא עצמו נתחייב, ונמצא שעל ידי נתינת הלוא נפטר מחוב זה, ואם כן כל הזון נחשב ריבית קצוצה).

ואחרי שהוציאו את הכסף מהמלוה יש שנסתפק אם המקבל חייב להחזירו למלוה (רבינו עקיבא איגר זצ"ל הובא בפתחי תשובה סק"א). ויש מי שאומר שאם קיבלו בתורת מתנה ודאי שאינו מחזיר כלום, ואם בשעה שנתן לו אמר אני נותן לך בעבור שאני צריך ליתן

שלחן ערוך

הלכות ריבית סימן קס

לפ"ק (טו). **טו** (יג) (יד) יש אומרים (טו) שאסור (טז) לזמר (יז) לו: (יח) אמר לפלוני (יט) שיתן לך ד' דינרין (כ) ואלוה לך מעות. **טז** (כא) מתר לומר (כב) לתבר: הילך זוז, (כג) ואמר

~~~ דעה ברורה ~~~

לפלוני עבור הריבית, צריך להחזיר אם הוא ריבית קצוצה (פתחי תשובה שם משו"ת תפארת צבי (שם)).

(יא) הוא. ויש כאן כמה פרטי דינים מתי נחשב ריבית קצוצה:

א. אם בתחילה קצץ עמו זוז בעד הלואת המנה, ואחר כך אמר לו שאותו זוז יתנהו לפלוני, נחלקו הראשונים האם נחשב אותו הזוז ריבית קצוצה: לדעת התוספות נחשב ריבית קצוצה וכאילו הגיע ליד המלוה. ולדעת הרמב"ם ועוד פוסקים גם בזה לא מוציאים מהמלוה רק לפי טובת הנאה שיגיע למלוה מהמתנה (מחנה אפרים ריבית סימן יא).

ב. אם לא קצץ בתחילה עם המלוה לא נחשב כאילו הגיע לידו רק כמתנה בלבד (שם).
ג. אם אמר תן זוז לפלוני במתנה ואלוה לך מנה לכל הדעות אינו ריבית קצוצה (שם) ויש מי שאומר שנחשב ריבית קצוצה (שלחן גבוה סק"ד) ויש להסתפק בדין זה (מרבה תורה סק"ד. ובשו"ת מהרש"ג ח"א י"ד סימן ג דן אולי אין בו איסור כלל).

ד. אמר על מנת שתתן זוז לגוי במתנה לכל הדעות אין איסור כי גם לישראל אין דינו ברור לאיסור (מרבה תורה סק"ו).

ה. לפי זה אם יבואו אב ובנו אפילו אינו סמוך על שולחנו ויאמר האב לבעל החנות תן לבני חפץ פלוני ואני אשלם בתשלומים [באופן שיש בזה איסור ריבית למכור בתשלומים] יהא איסור ריבית אפילו שהאב המתחייב לשלם לא קיבל לידו ממון או חפץ.

ו. ואם אמר הלוה אני מוכן להלוות לך מנה על מנת שתקבל ממני מתנה, נחשב המתנה כריבית, ואפילו אינו אדם חשוב שאינו רגיל לקבל מתנות, כיון שלא היה מקבל ממנו את המתנה בלי ההלוואה, ואינו ריבית קצוצה אלא כריבית דברים ואסור לכתחילה, ואם נתן אינו יכול להוציאו ממנו (חידושי מהרא"ל סק"ט).

ז. אם קיבלו בתורת צדקה בדיעבד אין להוציאו מיד המלוה כי יכול לטעון אני סובר להלכה כשיטת המקילים באומר ליתן לצדקה (מרבה תורה סק"ה).

(יב) או שאמר הלוה מעצמו כך, והוא מלוה לו משום זה. ויש להסתפק האם כוונת הרמ"א שאומר בפירוש שעל דעת כן מלוהו, אבל אם הלוה לו סתם אינו ריבית קצוצה, או אפילו בסתם נחשב שעל דעת כן הלוהו, ונחשב ריבית קצוצה, וצריך עיון (חידושי מהרא"ל צינץ סק"ח).

(יג) הקדמה: בדין זה נאמרו כמה פירושים ויש להחמיר בכולם.

א. כפשוטו: אסור לומר ללוה אמור לפלוני שיתן לך ארבע דינרים ואלוה לך מעות, ויש בו כמה טעמים:

1. כיון שהמלוה רוצה בהנאת הלוה וחפץ שאותו פלוני יתן לו ארבע דינרין, נחשב הנאה ששוה ממון והרי זה ריבית גמור (ט"ז סק"ח וש"ך סק"כ. וכפי מה שמשמע בחוות דעת סק"ד שטעם אחד הם. ולולי דברי קדשו היה נראה ששני טעמים הם, לטורי זהב ההנאה שוה ממון, ואיסור גמור הוא. ולש"ך ההנאה היא שטורח בעבורו, ואיסורו משום ריבית דברים. ובטלה דעתי מפני דעתו).

2. דומה לאשה שאמרה תן מנה לפלוני ואקדש אני לו מקודשת מדין שניהם, מדין ערב ומדין עבד כנעני (קידושין ז). וכן כשראובן המלוה אומר ללוי תן כסף במתנה

~~~ דעה ברורה ~~~

לשמעון שרוצה ללוות ממני ואחר כך אני אלוה לו, הרי נתינתו של לוי שהיא בצווי ראובן נחשבת כנתינה לראובן עצמו מדין ערב [שנתבאר בסעיף הקודם], ואף שעדיין אין בכך משום איסור ריבית שהרי לוי נתן את הארבע זוז ולא שמעון הלוה, מכל מקום כיון שהנתינה בציווי של ראובן, נחשב שלוי נתן את הכסף לראובן עבור שמעון, ודבר זה נלמד מדין עבד כנעני שנתינת אחר בעבורו נחשב כאילו הוא נתן (בית יוסף, הגר"א סק"א). ולטעם זה האיסור אינו אלא חומרא בלבד (הבית יוסף כתב דדמי קצת לקידושין, ובלשון הגר"א אפשר לפרש שאסור מהתורה, אולם בחזון איש סימן ע"א סק"ג ביאר בדעתו שהאיסור מדרבנן שנראה כריבית).

ב. כפירוש א. רק שכל ההלכה נאמרה דווקא אם מבקש ההלוואה הוא קרוב משפחתו של המלוה ומהדין חייב לסייעו, ולכן אסור לו לומר לו אני מוכן לתת לך הלוואה בתנאי שתבקש מפלוני קרובך שגם הוא ילוה לך ארבע דינרים לסיוע, כי בגלל ההלוואה נפטר מהארבע דינרין שנתן הקרוב האחר, אבל אם מבקש ההלוואה אינו קרובו של המלוה מותר (שיורי ברכה סק"א בשם זקינו החדש לאברהם). וברור שלפירוש א' גם אם אינו קרובו אסור.

ג. דעת הב"ח: שיש טעות בלשון רבינו ירוחם וצריך לומר: אסור לומר ללוה אמור לפלוני שיתן לי ארבע דינרין, ואלוה לך מעות. וזה פשוט שהוא אסור כי בעבור השליחות הסכים המלוה להלוות (כנסת הגדולה הגהת בית יוסף אות לה, חדושי הגהות על הטור סק"ה). אבל אם אמר שיתן לך מתנה מותר לכתחילה שהרי הלוה אינו נחסר כלום.

ד. דעת הלבוש: אסור לומר תן ארבע דינרין לפלוני ואני אלוה לו מנה, כיון שהוא אינו רוצה להלוות לו עד שחבירו יתן גם כן את הארבע דינרין, אם כן יש לו הנאה במה שהלוה יקבל אותם במתנה, ותמורת ההנאה הזאת הוא משעבד עצמו להלוות לזה המנה, נחשב ההנאה ריבית מן הלוה למלוה בעד ההלוואה (לבוש אות טו). ויש חולקים כי אין כאן נשך כלל, ואפילו שנחשב קבלת הלוה כקבלת המלוה, מכל מקום הלוה לא נתן כלום (משנה למלך מלוה ולוה פ"ה ה"ד. ובמקור מים חיים דייק שכן דעת המחבר, וכן פסק עטרת משה [מאקווא] ד"ה אכן).

ה. אסור לומר אמור לפלוני שיתן לך ארבע דינרין ואני אלוה לו מעות (מהריק"ש בערך לחם).

ו. אסור לומר ללוה אמרתי לפלוני שיתן לך ארבע דינרין ואלוה לך מעות, והאיסור כי הוא מתחייב משום שזה הוציא מעות על פיו, וצריך עיון (תורי זהב סק"ז שנראה שיש טעות סופר ברבינו ירוחם).

ולמעשה יש להחמיר ככל הפירושים (עיי' זבחי צדק [סומך] סק"ס).
(יד) יש אומרים. דעה זו היא דעת יחיד רבינו ירוחם והיה נכון לכתוב יש מי שאומר

(שלחן גבוה סק"ח) והמחבר אינו מקפיד בזה (שדי חמד כללי הפוסקים סימן יג אות יח).
(טו) שאסור. מחומרא בלבד (משמע בבית יוסף) כיון שדומה לריבית דברים שיש בה טובה למלוה, אבל באמת אפילו אבק ריבית אין כאן, ולכן במקום מצות צדקה חלילה להחמיר, וצריך עיון למעשה (מרבה תורה סק"ז). ודע כי לטעם הטורי זהב איסור גמור הוא ואפשר אפילו כריבית קצוצה.

(טז) לומר. אבל אם אין המלוה אומר כלום, אלא אחר מתחיל ואומר אני אתן לפלוני ארבע דינרין על מנת שאתה תלוה לו מאה מנה, מותר, ואפילו שנהנה המלוה במה שזה נותן ללוה הארבע דינרין, אין זה ריבית, כי זה דומה לאומר לפלוני קח זוז והלוה עשר דינרין לפלוני שהוא מותר (לבוש אות יז).

שלחן ערוך

הלכות ריבית סימן קס

(כד) לַפְּלוֹנִי שִׁילּוֹנִי. וְאָפִילוּ לְבֶן הַמִּלּוֹה מִתֵּר לִזְמַר כֵּן, וְהוּא שִׁיָּהָא (כח) גְּדוֹל (כו) וְאִינוּ סוֹמֵךְ עַל שִׁלְחָן (כז) אָבִיו. הִגָּה: (כח) גֵּץ לוֹמְרִים דְּלִסְסוֹר לְמִלּוֹה לְקַח מִמֶּקְבֶּל זֶה הַזֶּה, שְׁלַח

~~~ דעה ברורה ~~~

(יז) לו. ללוה ואפילו אינו קרובו (משמע בבית יוסף, ולא כחסד לאברהם שהובא למעלה, זבחי צדק סק"א).

(יח) אמור לפלוני. ואפילו אינו אדם חשוב (מקור מים חיים)

(יט) שיתן לך. ואפילו אם אותו פלוני לא יתן אסור למלוה שיאמר כן, כי לפעמים יש כבוד והנאה למלוה מזה שהשני צר עין ואינו נותן אפילו דבר מועט והוא אדם טוב שמלוה סכים גדול (מרב תורה שם).

(כ) ואלוה לך מעות. וכן אסור למלוה לומר, אני אלוה לך מעות על מנת שתקבל ממני מתנה, אם הוא אדם חשוב שאינו מקבל מתנות מעצמו בלי פיוס, כי הוא היה נותן פרוטה לאחר שיאמר אמירה זו, ונחשב ריבית קצוצה (ט"ז סק"ח, בית לחם יהודה סק"י, חכמת אדם כלל קלב אות ג). ואפילו אם לא התנה על כך מראש כל זמן שמעותיו בידו, אבל לאחר שפרע רשאי המלוה ליתן לו מתנה אף שהוא אדם חשוב, כי הנאה זו נחשבת כריבית דברים המותרת לאחר הפירעון (פתחי תשובה סק"ח בשם שאילת יעב"ץ). ויש אומרים שמדברנן יש לאסור אפילו אינו אדם חשוב (רעק"א) כיון שבעבור הלוואתו נעשה פעולה שלא הייתה נעשית בלי ההלוואה, ולא גרע מריבית דברים, אבל ריבית קצוצה אין כאן אפילו הוא אדם חשוב, שהרי לא נחסר ממונו של לווה (חידושי מהר"ל סק"ט, וכעל מנת שתשב בחמה או בצניעה, שמצטער ואין לו חיסרון ממונו, שער משפט סק"ד. ובפני יוסף סק"ג ישב דעת הט"ז). ויש מתירים אפילו באדם חשוב, כי כדי שיהיה איסור ריבית צריך או שיחסר הלוה, או שישתדל לטובת המלוה, או שיראה כשלוחו, וכל זה לא שייך בהנאה שנגרמת למלוה משום קבלת הלוה (מרב תורה סק"ז, עטרת משה [מאקווא] ד"ה ועל"פ).

(כא) מותר לומר לחבירו הילך זוז ואמור לפלוני שילוני. כיון שאין זה שכר עבור הלוואה, אלא עבור הטורד בבקשת הלוואה (גמ' סט:).

(כב) לחבירו. ואפילו לעבדו העברי ולשכירו ולקטיו בין גוי ובין ישראל (ריטב"א בשיטה מקובצת). ולפי זה מותר לשלם דמי תיווך למתווך שמוצא אנשים המוכנים להלוות, ובתנאים שיתבארו בהמשך.

(כג) ואמור לפלוני שילוני. שאינו עושה כלום אלא אמירה בלבד, ושוב אין לו עסק לא עם המלוה ולא עם הלוה (כנסת הגדולה הגהת בית יוסף אות מ. אבל אם נעשה ערב אסור).

(כד) לפלוני. ואם אותו הפלוני זה אשתו ואומר לבעל אמור לאשתך שתלוני מנכסי מלוג שלה, ויש לדון אם הוא ריבית קצוצה או אבק ריבית (ש"ת לחם רב סימן יב מובא ברעק"א, ובכנסת הגדולה הגהת הטור אות מ, ופתחי תשובה סק"ב, שלחן גבוה סק"מ העתיקו דהוי ריבית קצוצה). וכן אסור משום הערמת ריבית לומר לאיש קח מעות כדי שתסתלק מפירות נכסי מלוג של אשתך והיא תלוה (לחם רב ורעק"א שם, והכנסת הגדולה ושלחן גבוה שם כתבו שאסור מעיקר הדין).

(כה) גדול ואינו סומך על שלחן אביו. ומשמע שצריך שיהיה גדול ואינו סמוך ורק אז מותר (ט"ז סק"י, ש"ך סק"א. ומה שכתב הבאר היטב אבל הט"ז, ומשמע שחולק, כתב במרבה תורה סק"ח ששגן בזה) אבל סמוך על שלחן אביו אפילו הוא גדול, אסור, כי כל שהוא סמוך נחשב כאילו קבלו אביו בעצמו. ובקטן אפילו אינו סמוך אסור, כיון שמוטל על האב לפרנסו כשלא יהיה לו, נחשב כאילו קבלו האב, ורק לעניין מציאה מחשיבים אותו כגדול שאין ידו כיד אביו (ט"ז סק"י, בית לחם יהודה סק"א, חוות דעת חידושים סק"ט, חכמת אדם כלל קלב אות ה). ויש אומרים שהכל תלוי בסמוך, וכל שסמוך דין קטן יש לו, וכל שאינו סמוך דין גדול יש לו (הגה"א סק"ג, שלחן ערוך הרב אות סב. ובפרישה סק"ג דייק שכן דעת הטור. ובמרבה תורה סתר ראייתו) כי

יבואו (כט) להערים. (המ"מ פ"ה דה"מ). (ל) גלגל אומרים שמתפר ליערלל לומר (לא) להצברו יערלל: (לב) גלגל והלוה לי מעות מפלוני יערלל צרפית, ומפר לית (לג) אחר כך הצרפית לשלח להצביו

~~~ דעה ברורה ~~~

בסמוך יש לחוש להערמה (שלחן ערוך הרב שם). ויש אומרים שדוקא בנו הקטן וסמוך על שלחנו אסור אבל קטן ואינו סמוך או גדול וסמוך מותר (שיטה מקובצת בשם הריטב"א ובמראה תורה שם הביא ראיה שכן עיקר). אבל אם בנו נשוי אשה מותר אפילו סמוך על שלחן אביו (הגהות אשר"י והכלבו, הובאו בבית יוסף אר"ח סימן שסו, ובכנסת הגדולה ח"מ סימן עה כתב ולא ראיתי חולק. ובשלחנו של אברהם סקט"ז כתב שכן דעת מהר"ם גאלנטי בספרו ברך משה וכן הוא בקדושת יום טוב) כי לא תקנו שיהיה ידו כאילו זכה בו האב אלא במי שרגיל להיות סמוך ולא באחר, ובבנו הנשוי אין רגילות להיות סמוך על שלחן אביו ונחשב כאיש אחר. ולפי זה לדעת רבינו תם (שם) שסובר שאפילו באחר תיקנו, כל שכן בבנו הנשוי אסור (שלחנו של אברהם שם. ובשבת בנימין סימן שיב אסר מעיקר הדין).

(כו) ואינו סומך. ונראה שאם אמר הלוה לאשה הילך מעות, ותאמרי לבעלך שילוח אותי, אסור, מכל שכן מבן הסמוך על שלחן אביו, ואשתו כגופו וכל מעשה ידה שלו, ונחשב ריבית הבאה מלוה למלוה (שלחן גבוה סוף סק"מ) וכל שכן בעבדו ושפחתו הכנענים שידן כידו (ריטב"א).

(כז) אביו. ויתום שאביו אביו עשיר ואינו רוצה לפרנסו ורוצים לתת לו כסף בתמורה שיבקש מזקיניו שילוח להם, יש להסתפק האם בני בנים כבנים (שדי חמד חלק יא כללים מערכת ב אות יח). ולמעשה יש להתיר ואפילו זקיניו רוצה לפרנסו, כי עיקר האיסור בזה הוא רק אם יאמר הלוה על מנת שתאמר לפלוני שילוני אבל אם אינו אומר על מנת אין איסור, ולכן לא חששו לטובת הנאה שיש לו מזה שנכדו מקבל כסף (מרבח תורה סקל"ח). ואסור לכהן להלוות מעות על מנת שיתן לו תרומה (הרא"ש) אבל אם מלוה על מנת שיתן התרומה לבן בתו כהן צריך עיון אם יש איסור (מרבח תורה שם).

(כח) יש אומרים דאסור למלוה ליקח ממקבל זה הזוז, שלא יבואו להערים. ולכן אסור למתווך לתת אפילו חלק מהכסף למלוה, אלא צריך לפייסו בחינם, כי אם יתן כסף למלוה יש כאן ריבית.

(כט) להערים. ואם אומר לחבירו קח כסף בעד שכר טרחך לבקש לי הלוואה, ואף אם לא תמצא מי שילוני יוחלט לך בעד שכר טרחך, מותר לשלוח לשלם למלוה, כי זה נחשב כנותן השליח ממעות עצמו (חוות דעת ביאורים סק"ז חידושים סקט"ז, והביאו פתחי תשובה סק"ג. ועיין שורש יעקב ושבילי דוד).

(ל) יש אומרים וכו'. דעת הרמ"א: שמותר להלוות בריבית על ידי שליח. ואם את הקרן קיבל הלוה ורק את הריבית שולח על ידי שליח אסור. ואם עשה השליח שטר על שם המלוה נחשב כאילו המלוה עצמו הלוה. ובסוף הסעיף יתבאר דעות הפוסקים.

(לא) לחבירו ישראל. אבל אם שולח על ידי גוי יש איסור ריבית, כי לא שייך לומר אין שליח לדבר עבירה, הואיל ואין הגוי מצווה על איסור ריבית (ש"ך סקכ"א, מחנה אפרים ריבית סימן ו). ומכל מקום אינו אלא אבק ריבית (תשובת פרשת מרדכי סימן י). וללוות על ידי שליח מומר או ישראל קטן צריך עיון (תיבת גומא פ' קרח, פתחי תשובה סקט"ו). ואשה שלוחה מעות עבור בעלה דינה ככל שליח (ש"ת מהר"א הלוי ח"א סימן פג).

(לב) לך והלוה לי. שהלוה מבקש שיעשה שליח עבורו, אבל אם המלוה מבקש שיעשה שליח הרי זה ריבית קצוצה (חוות דעת ביאורים סק"ח).

שלחן ערוך

הלכות ריבית סימן ק

לו, דלֵּא חֲסִדָּה תִּזְכֶּה אֶלְכָּא רְבִית הֶבֶא מִיַּד לָיָה לְמַלְוָה, (לד)וְהִשְׁלִיחַ לַיָּנוּ עוֹשָׂה שָׂם חֲסוּדָה, (לה)דִּקְהֵא רְבִית לָאוּ דִידָה הוּא, (לו)וְאִי מְשֻׁם שְׁשֻׁלְחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, (לז)אִין שְׁלִיחַ (לח)לְדַבֵּר

~~~ דעה ברורה ~~~

(לג) אחר כך הריבית. בזמן מאוחר מתשלום הקרן, כי על ידי זה יהיה קצת כריבית מאוחרת, או אפילו אם רוצה שתשלום הריבית יהיה מיד בעת תשלום הקרן גם כן מותר (ש"ך סק"ג, וכפי מה שביאר בעטרת משה [מאקווא] ד"ה רמ"א ומותר, ועיין שם מה שהוסיף לפרש).

(לד) והשלוח אינו עושה שום איסור. כשרואה שאם לא ילך הוא ילך הלוח בעצמו להמלוה ויתן הריבית ביד המלוה, אבל אם אינו רואה שהולך בעצמו עובר השליח על לפני עור. וספק אם באופן שאם לא ילך הוא ילך שליח אחר להלוות אם עובר השליח בלפני עור (פני יוסף סקט"ו).

(לה) דהאי ריבית לאו דידה הוא. פירוש: כי האמת היא שהכסף לא בא אל השליח בתורת ריבית, כי אין עליו אחריות המעות, ואינו כמלוה, ורק בתורת השתדלות הוא כשלו (עטרת משה [מאקווא] ד"ה ואפ"ל).

(לו)וְאִי מְשֻׁם שְׁשֻׁלְחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ. ואם כן נחשיבו כמלוה עצמו וכאילו יש עליו אחריות המעות. אין להחשיבו כן, שהרי אין שליח לדבר עבירה. וכשאתה מחשיבו כמי שעושה שליחותו בשלימות, אז גורם עבירה להמלוה והלוה, וחזקה אין אדם משים עצמו רשע גם כשגורם לאחרים להיות רשעים, ועל כרחך אנו דנים דבריו שדיבר בעניין הריבית כאילו אמר שלא המלוה מתנה את ההלוואה בריבית אלא הכל נידון כאילו רק הוא השליח מתנה הריבית מדעת עצמו ואינו מזכרו לטובת המלוה כי חוב הוא לו ואף שהמלוה יודע מזה, ונידון כאילו השליח קבלו כשכר שתדלנותו, וכמו הילך מנה ואמור לפלוני שילוני, ולכן אין בו איסור ריבית, ולא נחשיבו כאילו אמר המלוה להלוה שילוח לו אם יתן לך מנה שאסור. ולפי זה אם השליח קטן שלא שייך לומר שאינו רוצה באופן שיהיה איסור ללוה ולמלוה, וגם שהוא אינו רוצה להיות שליח לגרום להם לעבור עבירה, יהיה חמור יותר ושייך לומר שאם הוא השליח הרי זה ריבית קצוצה (עטרת משה שם).

(לז) אין שליח לדבר עבירה. ואין מעשה השליח מתייחס למשלחו ואינו עובר על איסור כלל (ש"ך סק"ב). ועוד יש לפרש: אין שליח ופטור מחיובי כרת ומלקות אבל איסור עובר המשלח כי נתקיימה מחשבתו (ט"ז סק"א, אבני מילואים סימן ע אות י בהגה) והיינו בשאר איסורים שהמעשה נעשה ונהרג הנפש, או נתבשל בשבת על ידי ישראל, אבל במודר הנאה ובריבית אם אין שליח אינו חייב אפילו בידי שמים, כיון שאין זה שלוחו, והוא לא היה הלוה. ורק בשעת פירעון נחשב ריבית מאוחרת אם הלוה אומר לו תן ואני אפרע לך כיון שהוציא ממון על פיו, וכל שכן אם נותן לו ממון שלו ואומר לו שימסור להמלוה, כי זה ודאי ריבית מאוחרת (אבני מילואים סימן ע אות י בהגה). ולדעת הטורי זהב גם בריבית עובר המשלח כי נתקיימה מחשבתו.

ואם המשלח אנס את השליח והפחידו בדברים חייב השולח (מהר"ם די בוטון דף קסח והביאו כנסת הגדולה ח"מ סימן קפב) ויש אומרים שאפילו אנסו אין שליח לדבר עבירה והשליח חייב (שער המלך מלוה פ"ה ה"ד, והביאם פתחי תשובה סקט"ז).

(לח) לדבר עבירה. אבל בריבית דרבנן כמו דרך מקח וממכר אין להתיר לעשות על ידי שליח, כי אולי לא אמרו אין שליח לדבר עבירה אלא באיסורי תורה אבל באיסורי דרבנן אולי יש שליח, ומהר"ח מטרנאני (סימן קטז) נסתפק בזה (משנה למלך מלוה ולוה פ"ה ה"ד). ויש אומרים שבריבית דרבנן אפילו אם יש שליח לדבר עבירה מותר על ידי

עֲבָרָה. (לט) וְאִין (מ) לְפָרְסָם הַדָּבָר צָפְנִי עִם הָאֶרֶץ. (מקדכי פֶּשֶׁם רָשִׁי). (מא) וְכֵן עָקַר, אֵף עַל גִּב (מב) דִּישׁ מְפַקְּקִין צִהָרָה זֶה (מג) וּמַחְמִירִים לְאַסְרוֹ, (בית יוסף וּבִנְיָמִין) יֵשׁ לְסִמְנָה עֲלָיו (מד) לְעֵת הַפָּרֶדֶת. וּמִכָּל מְקוֹם אִם הַלּוֹה הִזָּל הַמַּעוֹת צִעֲמָמוֹ (מה) מִן הַמַּלְוָה, (מו) רַק שְׁשׁוּלַח לֹו הַרְבֵּית, (מז) אֲסוּר. (ס) צָמְרָדְכִי. חֲצָל אִם שְׁלִיחַ הַמַּלְוָה הַלּוֹה לַלּוֹה צָרְבִית (מח) וְעָשָׂה (מט) שְׁטָטָר עַל שֵׁם

~~~ דעה ברורה ~~~

שליח, כיון שמה שאסרו חכמים ריבית דרך משא ומתן היינו גזירה שלא יבואו לידי ריבית תורה, אם כן דוקא בריבית הבאה מלוה למלוה גזרו אולי יבואו לאיסור תורה אבל בריבית על ידי שליח שאינו יכול לבוא לידי איסור תורה לא גזרו (שער המלך שם, והביאם הפתחי תשובה סק"ד).

(לט) ואין לפרסם הדבר בפני עם הארץ. אפילו שההיתר היתר גמור כי כוונתם אינה בתורת שליחות רק בתורת שכר על ההשתדלות, מכל מקום אם השליח והמשלח שניהם עמי הארץ קשה להכניס כוונה אחרת בדבריהם ובדברי השליח שיהיה באופן הכשר כך שאפילו אם דבריהם אינם רצויים יהיה כוונתם רצויה (עטרת משה שם) ושלא יפרצו להקל אף בלא צורך (מרבה תורה סק"ט אות ה. ולביאורים אלו נסתלק תמיהת הט"ז אם היתר גמור למה שלא לפרסם).

(מ) לפרסם הדבר. וכן מצינו בהרבה מקומות שמהתורה מותר וחז"ל צווי שלא יפרסמו הדבר. אבל לדעת הט"ז אם זה היתר גמור למה שלא יפרסמו הדבר (ובדעת תורה ד"ה עיין בש"ך ס"ק כ"ב מנה הרבה מקומות שלא פרסמו).

(מא) וכן עיקר. והיתר גמור הוא (ב"ח ש"ך סק"ב ובנקודות הכסף).
(מב) דיש מפקפקים בהיתר זה. והוא הבית יוסף שכתב שתלמיד תועה כתבו בשם רש"י. ואיסור גמור הוא ואפילו בשעת הדחק וצורך גדול (לבוש, טורי זהב סק"א).
(מג) ומחמירים לאוסרו. לכתחילה אבל אם עבר ושלח ריבית על ידי שליח אינו יכול להוציאה בדיינים, כי אין זה ריבית קצוצה (בית לחם יהודה סק"ב, ובחנוך בית יהודה סימן סג, והביאו פתחי תשובה סק"א). וכן הוא בש"ת בית שלמה ח"מ סוף סימן כח עיין שם טעמו). ויש מי שהתיר להוציא בדיינים אם הלוה עשה את השליח (חוות דעת סק"ח) ויש מי שאומר כיון שעל ידי שליח לא קנה המלוה את הריבית אם כן גם אבק ריבית מוציא בדיינים (דעת תורה ד"ה עיין פתחי תשובה).

(מד) לעת הצורך. ואין לך עת הצורך גדול מבזמן הזה ומכל שכן שאם לא ימצאו להם בהיתר יעשו באיסור (בינת אדם שם ושר"ת חתם סופר ועיין בקונטרס הסמ"ע אות כד).
(מה) מן המלוה. או שהניחם על גבי קרקע ולקח הלוה משם (תשובות הרא"ש כלל קח סימן יא, חוות דעת) או בשלחו על ידי קוף (שר"ת פרשת מרדכי סימן ח).

(מו) רק ששולח לו הריבית. אפילו לנכרי חרש שוטה וקטן שאינם בני שליחות, מפני שעיקר קפידת התורה הוא על ממון הלוה שלא יגיע למלוה או למקום בשליחותו על צד שבעולם (שולחן ערוך הרב אות ס).

(מז) אסור. כי אז אינו יכול לומר שלא רצה לעשות באופן שהוא יהיה שליח לגרום להם לעבור עבירה (עטרת משה שם).

(מח) ועשה שטר על שם המלוה, הוי כאילו הלוה לו המלוה עצמו ואסור. ומשמע אבל אם לא עשה השטר על שם המלוה מותר אם שליח המלוה הלוה לישראל בריבית ודינו כשליח הלוה שמותר, כי מכיון שאין שליח לדבר עבירה נחשב כאילו הלוה השליח בעצמו והריבית לא בא לידו רק ליד המלוה. ופסק זה צריך עיון גדול

שלחן ערוך

הלכות ריבית סימן קס

המלוה, הנה פלגו הלוה לו המלוה עצמו ואסור, אפלו עשה השליח בלח דעת משלחו, דהשטר עצמו לא עקר הלוה והוא נכתב על שם (ג) המלוה (מהר"ק ש"ק י"ז).

~~~ דעה ברורה ~~~

(שער משפט) אולם יש מי שפירש שמה שכתב הרמ"א ועשה שטר לאו דוקא הוא אלא כל שמזכיר שם הלוה על הקרן ועל הריבית אסור (חוות דעת אולם להסבר המל"מ מותר להזכיר בזה. חכ"א).

(מט) שטר. או חתם על השטר למוכ"ז [למוציא כתב זה] נחשב כאילו מפורש בו למי שמלוה לו (ש"ת מהרש"ם ח"ו סימן קצט) ופשוט שאם עשה שטר או צי"ק על שם השליח והשליח מסרו למלוה על ידי הסבה לכולי עלמא אין דינו כעשה שטר על שם המלוה (ברית יהודה פ"ו הט"ו הערה מד).

(ג) בירור הלכה: בדיון זה להלוות בריבית על ידי שליח, רבתה המחלוקת, וגדולי הפוסקים בעלי קרנים וכל שלטי הגבורים יצאו חלוצים זה אוסר וזה מתיר, ואני לא באתי להכריע אלא לסדר דבריהם להקל על המעיין.

א. דעת הבית יוסף: אסור להלוות בריבית על ידי שליח, ומה שנמצא כן בשם רש"י, ודאי תלמיד טועה כתבו. וכן פסקו הלבוש, טורי זהב (סק"א) הגר"א (סקל"ח) והביאו כמה ראיות שאיסור גמור הוא, ואפילו בשעת הדחק וצורך גדול. והוסיף הבית מאיר לאסור אפילו אם גם את ההלוואה עצמה עשו על ידי שליח. ופשוט שלבני ספרד במקומות שקיבלו עליהם הוראת המחבר ז"ל אין להם אלא דברי דבריו ז"ל בבית יוסף (זבחי צדק סקל"א). ובשלחן גבוה (סקמ"א) אחר שהביא דעות הפוסקים סיים, הירא את דבר ד' ירחיק מזה.

ב. דעת הרמ"א: מותר להלוות בריבית על ידי שליח. ואם את הקרן קיבל הלוה ורק את הריבית שולח על ידי שליח אסור. ואם עשה שטר על שם המלוה נחשב כאילו המלוה עצמו הלוה. והב"ח והש"ך (סקל"ב ובנקודות הכסף) קיימו דבריו שהם נכונים וברורים והיתר גמור הוא. והרבה ראיות הביאו הפוסקים לדעת הרמ"א, וכתב במרבה תורה (סקל"ח) יפה פסק הרמ"א מפני תיקון העולם, בכדי ששערי דמעות לא ינעלו, ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א (מרבה תורה סקל"ח).

וגם לדעה זו אפילו כבר שלח את הריבית על ידי שליח מכל מקום המלוה לא קנה את הריבית, ואם חזר הלוה ותפסן מידו אין מוציאין ממנו, כיון שאין שליח לדבר עבירה והשליחות בטל מי זיכה לו המעות, והשליח אין בידו להקנות שאינו שלו (דעת תורה ד"ה בדין ריבית ע"י שליח).

ונתחבטו האחרונים באיזה אופן יש לסמוך על היתרו של הרמ"א להלוות בריבית על ידי שליח:

א. כשהמלוה מלוה לשליח, והשליח חוזר ומלוה ללוה, ושני הלוואות הן בלי ריבית, והלוה מתחייב מעצמו ריבית למלוה (ש"ך ובנקודות הכסף, משנה למלך מלוה ולוה פ"ה ה"ד).

ב. וכל ההיתר נאמר בשליח של הלוה, ובזה נעשה שלוחו של הלוה להלוות הקרן ואת הריבית התחייב השליח עצמו (חוות דעת סק"ח, ומהנקודות הכסף משמע שגם בשליח של המלוה יש את ההיתר).

ג. אם הלוה רוצה לפרוע לו, אבל המלוה והשליח אינם יכולים לתובעו על כך (ספר המדע כרתי ד"ה אין שליח).

~~~ דעה ברורה ~~~

ד. כשבתחילה כבר שלח המלוה את מעות הלואה על ידי שליח, אבל אם ההלואה היתה בין המלוה והלוה ורק את התשלום ובו הריבית שולח על ידי שליח לא הועיל כלום (שו"ת חתם סופר ח"ו סימן כו ד"ה ואומר שכתב).

ה. כשמזכיר השליח שם הלוה על הקרן ואינו מזכירו על הריבית, כמו שאומר השליח הלוה לפלוני ואני אתן הריבית, אבל כשמזכיר שם הלוה על הקרן וגם על הריבית נחשב לכל הפחות ריבית דרבנן. אם לא הזכיר השליח את שם הלוה ולוה לעצמו, הרי השליח הוא הלוה ממש וריבית גמור הוא כשקצץ, הן מהמלוה לשליח והן מהשליח להלוה (חוות דעת, שערי דעה, מקור מים חיים, מחנה אפרים ריבית סימן ו. ובבינים אדם שער משפ"צ סימן ד שאם אפשר לעשות כחות דעת עדיף יותר)

ו. בפסק לו לתת הריבית בבת אחת, כלומר שלוה מאה בעבור מאה עשרים, אבל באומר לחבירו הלוה לי מעות מישאל ואני אתן בכל חודש שיתעכב התשלום אסור (שו"ת גור אריה יהודא חי"ד סי' קה).

ז. באופן שיאמר לך תלוה מפלוני ואני אתן עבורך ריבית ואתה תלוה לי בחינם, ובזה יש היתר יותר מבשליחות כי אין צריך לסברא שאין שליח לדבר עבירה, ולכן במקום הצורך יעשה כן (חידושי מהר"ל).

ח. בשליח שנעשה במקרה, אבל אם המלוה מינה אדם להיות ממונה על כספיו ולהלוותם לאחרים כמו בנק שממנים פקידים שהם המלווים, ודאי שההלואה נחשב ממלוה ללוה ויש בזה איסור (גינת ורדים חי"ד כלל ו סימן ב).

ט. בהלואה שהלוה מרויח הרבה עם המעות ומחייב את עצמו במעות ההלואה אלא שגזירת הכתוב הוא לא תשיך ולזה מועיל ההיתר של שליחות לשלוח הריבית על ידי שליח, אבל כשהלוה אינו עוסק במשא ומתן וזה נושכו ועובר על לאו וחי אחיך עמך לזה לא מועיל שליחות, שהרי על כל פנים עובר על המצוות עשה וממילא יחולו עליו הלאוין של ריבית (הגהות חתם סופר מהדורא תנינא).

ויש כמה אופנים שיש לאסור גם לדעה זו:

א. אם לא הזכיר השליח את שם הלוה ולוה לעצמו, הרי השליח הוא הלוה ממש וריבית גמור הוא כשקצץ, הן מהמלוה לשליח והן מהשליח להלוה (חוות דעת).

ב. אם לא הזכיר השליח שם המשלח רק אמר שהוא לוה בשביל אחר ולא פירש מי הוא, ודאי לא נפטר השליח בכך, ואחריות המלוה עליו, ונחשב הוא הלוה והנותן בריבית (שאילת שלום תנינא סימן כז לדברי החוות דעת והביאו דרכי תשובה).

ג. אם המלוה יאמר אין אני מלוה למשלח רק לשליח ודאי אסור לכל הדעות שהרי אז השליח הוא הלוה שלו.

ד. כשהשליח נותן שטר שלו ואין למלוה שום עסק עם המשלח, אם כן השליח הוא לוה מן המלוה ונותן לו ריבית וחוזר ולוקח הריבית מן המשלח (בינת אדם כלל קלב אות ד).

ה. ולא רק אם המלוה ישראל אסור, אלא אפילו הוא גוי שאינו עושה איסור בהלואה זו מכל מקום כשחוזר ומלוה למשלחו הרי הוא מלוה בריבית (שם).

ו. וכן אם המשלח נתן שטר וחתם שמו והמלוה אומר שיחתום גם השליח על אותו שטר אסור אפילו המלוה גוי כי בדיניהם נעשו שניהם לוים ורצה מזה גובה רצה מזה גובה (שם).

ז. וכן אם אפוטרופוס של יתומים מלוה כספי יתומים לא נאמר ההיתר, ואפילו על כספי יתומים גדולים שאין לו דין אפוטרופוס גמור ואינו אלא כממונה על כספי היתומים.

~~~ דעה ברורה ~~~

הלואה מבנק: ובהלואה מבנק או מקופה שאנשים מפקידים שם מעות, והבנק מלווה אותם בריבית, ויש הרבה יהודים שמפקידים שם מעות, וכן הרבה יהודים שלווים שם בריבית, נחלקו הפוסקים: יש מי שמתיר, וטעמו: א. משום שאין כאן הלואה מלוה למלוה, שהרי ההלואה נעשית על ידי שליח, ואפילו שאחריות על המלוים ובשטר חוב כתוב שם המלוים שהפקידו שם מעותיהם, מכל מקום מאחר שלא ברור כלל מי המלוה, שהרי אין שטר חוב בין הלוה למלוה, לא שייך לומר שהמעות באים מהמלוה ללוה והשליח אינו עושה רק כמעשה קוף, כי כיון שלא ידוע מי המלוה נחשב לריבית על ידי שליח. וגם לחולקים על רש"י מותר כיון שיש גם גויים שמפקידים שם מעותיהם ויכול להיות שהישראל לווה מעותיו של גוי ולא של ישראל, ואפילו לדעה שאין ברירה אין כאן איסור כיון שלא ברור שישראל מלוה לישראל בריבית לא שייך איסור ריבית (ש"ת שואל ומשיב כך א ח"ג סימן לא),

ויש שהתיר ללוות מהבנק בתנאי שכל האחריות הוא על הממונים ולא על המפקידים שם מעות וגם שרוב המפקידים הם גויים (ש"ת שערי צדק סי' קכד).
ויש שהתיר אפילו רובם ישראלים אם ההלואות עושים מנהלי הבנק והלוה מקבל מיד הפקיד, ואם אינו משלם לא יוכל איש לתובעו אלא הבנק יערוך משפט נגדו, וכיון שאין ללוה שום קשר עם המלוה כולם מודים שמותר (הרי בשמים תנינא סי' קטו).
אולם יש מי שדחה את ההיתרים הנ"ל (ש"ת מהר"ם שיק סימן קנח). ויש מי שכתב שאם הממונה על זה הוא ישראל והוא בעצמו גם שותף לא שייך כלל ההיתרים של השואל ומשיב. ואם הממונה הוא גוי אין להקל רק אם הרוב בשותפות עכו"ם (ש"ת מהרש"ם ח"א סי' כ'). ובמנחת פתים כתב, כשהממונים בבנק הם גויים אין היתר מצד דינו של רש"י וגם כי כך התנו נחשבים כולם כשותפים והוא ריבית גמור. ועיין שם אם לא יכול להוציא את ההפקדה עד תאריך מסוים.

ואלה יעמדו על הברכה שנדבו מהונם להדפסת הדעה ברורה

<p>לעילוי נשמת האשה החשובה מרת תמר ביילא בת הר"ר יהודה ע"ה היורצייט ז' אדר הונצח על ידי בניה ידידינו הרה"ג ר' ישעיהו קוהוט שליט"א ידידינו הרה"ג ר' אלימלך קוהוט שליט"א</p>	<p>סימן טוב ומזל טוב לידידנו מגדולי הפוסקים שליט"א הגאון רבי אברהם שמואל בנימין שפרינצלס שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן הבחור החשוב ישראל נ"ו בשעה טובה ומוצלחת</p>
<p>סימן טוב ומזל טוב למחותנים החשובים ידידינו הרה"ג ר' שמואל בנימין ווייס שליט"א לרגל נישואי בנו החתן הבחור החשוב יחיאל אברהם צבי נ"ו עב"ג הכלה תח"י בת ידידינו הרה"ג ר' יחיאל מיכל פירר שליט"א נאמן ביתו של כ"ק מרן שליט"א</p>	<p>מזל טוב לידידנו הרה"ג ר' אהרן לעבל שליט"א לרגל היכנס בנו נ"ו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה</p> <p>סימן טוב ומזל טוב לידידנו החשוב איש רב פעלים הרה"ח ר' בנימין קלוגר שליט"א לרגל נישואי נכדו החתן הבחור החשוב משה חיים רכניצר נ"ו יום ה' ז' אדר ע"ה</p>
<p>יעקב מנצר ביטוחים 02-5370030 לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' מנחם יהודה בן הר"ר אלעזר חיים ז"ל ואמו מרת פנינה בת הר"ר יעקב ע"ה הונצח על ידי ידידינו בנם הרה"ח ר' יעקב מנצר שליט"א</p>	
<p>לשאלות הלכתיות - הערות - תרומות - הנצחות - לקבלת הדעה ברורה בדוא"ל : אשר הורוביץ. רחוב אהליאב 34 י-ם. דוא"ל asher6321@gmail.com בנק המזרחי סניף 417 חשבון 168880 פלאפון 0533127341 כל הזכויות שמורות</p>	